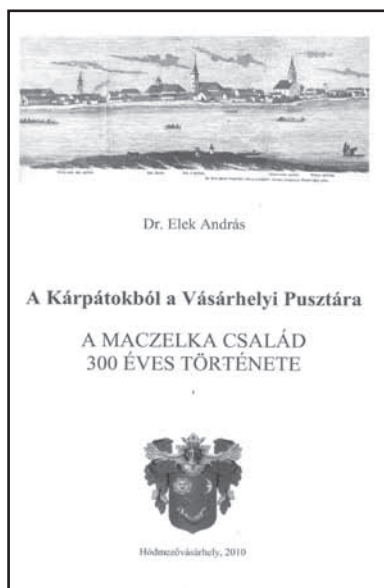

LEVÉLTŐL GYÖKÉRIG Hasznos tanácsok kezdő családfa-kutatóknak

ELEK ANDRÁS
A Kárpátokból a Vásárhelyi Pusztára: A Maczelka család 300 éves története. H., 2010. 100.p.

Elek Andrásnál nem tud senki többet a Maczelka családról, és nem is lehet többet megtudni. Ez tény. A szerzőnek megfelelő jártassága, tapasztalata van a családfa-kutatásban, ugyanis évtizedek óta keresi, kutatja saját felmenőit. A most ismertetett, mindenre kiterjedő kutatáson alapuló kötetben a vásárhelyi Maczelka család történetét tárja az olvasó elé, kik az Árva vármegyei Nagyfaluból, a Pest megyei Tápiószentmártonon és Nagykátán át érkeztek Vásárhelyre a XVIII. században. A vezetéknevétimológiájának tárgyalásakor érdekes megállapítást közöl a szerző, miszerint a ma Magyarországon élő valamennyi Maczelka a Vásárhelyen megtelepedett Maczejka János leszármazottja. A vándorút egyes állomásainak családi eseményeit anyakönyvi bejegyzések fényképeivel és korabeli térképmásokkal illusztrálja. Munkájának jelentős részét természetesen a nagycsalád vásárhelyi évei tölti ki rengeteg adatot, kisebb családfát közölve. Színesítve, olvashatóssá téve az anyakönyvi, birtokösszeírási és egyéb levéltári adatsorokat számos könyv- és újságidézettel olvashatunk a család egyes tagjairól, többek között Móricz Zsigmondtól és Nagy Gyulától, akik a legismertebbről, Takaros Maczelkáról írtak szép szóval. A kötet végén a kutatott források és feldolgozások felsorolása, mellékletként pedig a család vásárhelyi ágának leszármazási rendje található. Itt szeretném megjegyezni, hogy a felhasznált irodalom bibliográfiai leírásai teljesebbek lehetettek volna.

B.G.

Nagy ünnepekkor a családok szélesebb körben is összegyűlnek, a terített asztalnál előkerülnek a régi történetek hős dédapákról, hőbortos nagynénikről. A beszélgetés résztvevői talán nem is tudják, hogy ilyenkor privát nyomozást folytatnak, megteszik a családtörténeti kutatás első lépését.

Karácsony közeledtével ismét alkalom nyílik ilyen találkozásokra, talán néhányan kedvet kapnak, hogy a legenda szintjénél mélyebbre ássanak családjuk múltjában. Kezdvék el az izgalmas kutakodást! Ehhez szeretnénk segítséget nyújtani.

Az első lépés tehát a még élő idős családtagok kikérdezése. Jegyezzünk fel minden apró adatot, kérjük el a még meglévő dokumentumokat. Mik lehetnek ezek? Régi anyakönyvi kivonat, bizonyítvány, önéletrajz, gyászjelentés, végrendelet, fényképek — különös tekintettel a hátsó oldalukon lévő feljegyzésekre-, és ami sok esetben a legtöbb hasznos adatot rejt, a családi Biblia. Régen ebbe írták a születést, elhalálozást, házasságkötést.

A dokumentumok rendszerezésénél egy-egy személyre vonatkozóan négy igen fontos adatra lesz szükségünk: születési név, hely, idő, vallás. Ezek birtokában folytathatjuk a keresgélést a különböző intézményeknél. Magyarországon 1895 óta van polgári anyakönyvezés. A később keletkezett iratoknak az anyakönyvi hivatalokban nézhetünk utána. Vigyázat, csak egyenesági leszármazottak, vagy felhatalmazottak juthatnak adatokhoz. A megelőző időszakra vonatkozóan az egyházaknál kutathatunk. Hódmezővásárhelyen a katolikus egyház anyakönyvei 1727-től, a reformátusé 1747-től megvannak. Ezek — püspöki engedéllyel — a Belvárosi Plébániai Hivatalban, illetve az Ótemplomi Lelkesi Hivatalban átnézhetők, de mikrofilmen a Vásárhelyi Levéltárban is kutathatók. A legtöbb helyen nagy segítséget nyújt a névmutató. Amennyiben a család felmenői különböző településeken éltek, érdemes ellátogatni a Magyar Országos Levéltárba, ahol mikrofilmen tekinthetünk bele az egyházi anyakönyvekbe. A még mindig hiányzó adatokat megpróbálhatjuk a temetőket járva, fejfák feliratait böngészve kiegészíteni.

Szintén a levéltárakban találhatók további olyan dokumentumok, amelyek segítségével pontosabb eredményt érhetünk el. Ilyenek a címtárak, szakmai tárak, népszámlálási összeírások, peres ügyek jegyzőkönyvei, és a számos régi adóösszeírás. Ezekből sok mindent megtudhatunk őseink származására, foglalkozására, vagyoni helyzetére vonatkozóan is. Nagyon fontos, hogy végeredményként ne csak egy leszármazást vezessünk végig, hanem egy kicsit az adatok mögé tudjunk kukucskálni. Jó lenne tudni, hogy akiktől a génjeinket örököltük, vajon milyen emberek voltak. Jók-e, vagy esendők, szépek, vagy csúnyák, egészségesek, vagy betegek, gazdagok, vagy szegények. Lehetünk-e büszkék rájuk? Ezen kérdések tisztázásához érdemes elővenni a régi helytörténeti munkákat. Nekünk, vásárhelyieknek nagy szerencsénk van, két kiváló művet is használhatunk: Szeremlei „Hódmezővásárhely története” és Fejérvári „Vásárhely története családok tükrében” igazi kincs.

Amennyiben még mindig elégedetlenek lennénk az eredménnyel, segítségül hívhatjuk az internetet is. Elég, ha beírjuk a keresőbe a „családfa” címszót, rengeteg oldalt nyithatunk meg. És persze fordulhatunk hivatásos családfa-kutatóhoz, de akkor sok izgalmas élménytől fosztjuk meg magunkat, hiszen ennél a tevékenységnél is a folyamat az igazán lenyűgöző. Jó nyomozást mindenkinek!

Szenti Csilla

Gaál Györgyi: Családi emlékek